

KO JŪS VĒL NEZINĀT PAR MANI, KO ES JAU ZINU PAR SEVI UN PAR JUMS

1.

Viens mēnesis Latvijā (1990. gada decembris un viena nedēļa 1991. gadā)

No redakcijas. Dienasgrāmata ir gara – simt lappusēs.
Autors uzticējies redakcijai izdarīt atlasu un honorāru ziedojs
mūsu avizes izdošanai.

11. decembrī. Lidmašīnā Kopenhāgenā – Rīga iedomājos, ka emigrācijas latviešu rakstnieki ir vienīgi (vai arī pieder pie tās reto literātu saimes), kam valsts, sabiedrība vai firmas nemaksā ne algu, ne ceļa izdevumus, ne honorāru. Mēs visu samaksājam paši! Mēs pie visa tā – darboties latviešu sabiedrības un kultūras ietvaros – nepārtraukti paši vēl pamatīgi piemaksājam. Kā to izskaidrot? Uzupurēšanās, pašaiizliedzība? Nepieciešamība sevi izteikt un apliecināt latviski un latviešos, lai kāda cena? Vēlēšanās izrādīties?

Cik īsa ir ziemas diena Latvijā! Kad tuvojamies lidlaukam, jau tumsa. Apledojis lauks no lidmašīnas līdz lidostas ēkai. Dzestrs. Sniegs gurst zem kājām. Viegli putina. Visās malās uniformēti robežsargi. Arī ar suņiem. Dokumentu kontrole un muita, kaut uz tām krietni jāgaida un man, nogurušam, pamatīgi jāsvīst, ir bez jebkādiem traucējumiem: dokumentus apskata, koferus izlaiž caur kontroles mašīnām. Tas viss.

Lidostā ir Anna un Jānis Mauliņi. Janīna Kursīte un LRS autobusiņš.

Janīna kopā ar Annas un Jāņa ģimeni – Anda, Magda ar vīru Ēriku, paēdam vakariņas. Janīnai tā ir personīga iepazīšanās ar Mauliņiem. Kaut vai šī iemesla dēļ bija vērts braukt uz Latviju!

Līdz 7. janvārim mani Rīgā savā dzīvoklī uzņem Anna un Jānis. Esmu otrs emigrācijas autors pēc Eduarda Freimaņa, kas pie viņiem uzturas ilgāku laiku. Par Eduarda ciemošanos daudz interesanta, ko runāt. Ceru to labāko par savu mēnesi Rīgā!

Man ir liela jo liela istaba. Es smejos – pirmo nakti tumsā apmaldījos, nevarēju atrast durvis uz gaiteni un, kad nācu atpakaļ, biju pazuudējis gulvietu. Mauliņiem, salīdzinot ar citiem, ir liels, plašs, eleganti iekārtots dzīvoklis. Dominantā istabu sastāvdaļa – grāmatas. Man atvēlētās istabas logs uz Bīķernieku priedēm. Pa kreisi – augsta dzīvokļu māja.

Nakti nevaru aizmigt. Uzrakstu miniatūru, ko ierakstu Mauliņiem dāvinātajā grāmatīnā «Ko jūs zināt par mums...»:

Bezmiega nakts

*Anna un Jānis
Mauliņiem*

*Visu garu nakti
mielojos
ap Rīgas tumsu.*

*Kodu nost pa kumosam
kā no rupjmaizes kūkas
(ā la kafejnica «Lita» Cēsis
pirms gadiem piecdesmit)*

*un piedzēru rūgtas kafijas sūrumā
pa malkam vien
man atņemtās dzimtenes gadus.*

*Pat savam niknākam pretiniekam
nenovēlu
atgriezta rieciena dzīvi.*

*Bet vējš, Rīgas pretim nācējs vējš,
stīvējās
ar augstceltņu sāniem.*

*Un es –
nosirmojis vīrs –
noņēmos ar māņiem.*

Rīga 1990. gada 11./12. decembrī

12. decembrī. Iedodu referāta trīs kopijas Imantam Auziņam. Lūdzu sarunāt Baibu Nollendorfu par lasītāju. Ja viņa nevar, lūgt lasīšanai Arnolda Klotiņa palīdzību.

Manu piedalīšanos LRS atklātajā valdes sēdē pamanījis Valdis Rūmnieks un atzīmējis «Lit. un Mākslas» 15. decembra numurā.

Iepazīstos ar Viju Upmali un citiem literātiem. Sasveicinos ar kādu jaunu puisi, kas saka, ka žurnālistika studijās

mājas darbus veicot pēc manas «Reportiera rokas grāmatas». Esmu patīkami pārsteigts.

13. decembrī mums, dažiem literātiem, radošs komandējums uz Zemgali. Mēs ar Jāni tiekam izsēdināti Bērzes vidusskolā, lai vakara pusē satiktos Dobeles bibliotēkā ar Dagniju Dreiku, Margaritu Baraviku-Stārsti un Annu Žiguri (Ed. Virzas mazmeitu), kuŗām cits maršruts. Visa diena paiet Zemgalē, bagāta ar rosinošu pieredzi. Rikotājos, darītājos, klausītājos dominē sieviešu kārtas pārstāves. Bērzes vidusskolā literatūras skolotājs vīrietis, kas lieliski lasa manu miniatūru no «Jaunās Gaitas» – «Šis emigranta dzejolis...».

Vēlāk LRS mums samaksā 35 rubļus lielu honorāru katram.

Esam vienojušies ar Annu M., kas ir zinātniskās pētniecības nodaļas vadītāja Latvijas Nacionālajā Bibliotēkā, ka viņa izkārtos bibliotēkas (direktora) draudzīgo aicinājumu LaRAS biedriem un citiem emigrācijas literātiem ziedot visas savas grāmatas resp. pilnu komplektu Latvijai. Uzrakstām aicinājuma uzmetumu.

14. decembrī. Janīna ievēd mūs Akadēmijas vestibulā, kur sapazīstamies, brīdi parunājamies, bet drīz jāšķiras, jo jābrauc augšā uz Viktora Hausmaņa biroju. Tur sastopos ar profesoru Hausmani un pagājušās vasaras ciemiņu, valodnieci Maiju Baltiņu.

Panāku Viktora Hausmaņa izpratni, ka latviešu literatūras vēstures kapitāldarbam jābūt Valodas un literatūras institūta «lielajam darbam» nākamie 10 līdz 15 gadiem. Atstāju viņam Valtera Nollendorfa referāta kopiju. Stāstu par Latvijas Nacionālās bibliotēkas eventuālo aicinājumu katram emigrācijas rakstniekam pēc pilna grāmatu komplekta. Janīna un Viktors H. aicina neaizmirst un iesaistīt šai aicinājumā ziedojumu arī Misiņa bibliotēkai, jo tā pie Latvijas literātiem iemīlota studiju vieta.